

Rotterdam, 17 mei 2005 V.V.: 29 juni 2005

Onderwerp: Waterakkoord Hollandsche IJssel en Lek Agendapuntnr: 13

Inleiding

Het "Waterakkoord voor de Hollandsche IJssel en Lek" is opgesteld op grond van artikel 17, eerste lid, van de Wet op de waterhuishouding en artikel 19 van de Uitvoeringsregeling waterhuishouding. Het doel hiervan is, dat afspraken worden vastgelegd over de aan- en afvoer van water naar/van regionale watersystemen uit/naar het hoofdsysteem. Voor Schieland en de Krimpenerwaard is het waterakkoord met name van belang in tijde van grote droogte en wateroverlast wanneer met andere waterschappen en het Rijk keuze gemaakt moeten worden over beperking/stoppen van inlaten of bemaling. Enerzijds legt het waterakkoord de in de praktijk gegroeide situatie vast. Het is doelmatig om van complexe situaties, waarin de werking en bescherming van waterhuishoudkundige systemen nauw samenhangen, afspraken over beheershandelingen die de systemen onderling beïnvloeden, in een waterakkoord vast te leggen. Anderzijds dienen er afspraken te worden gemaakt over bijzondere situaties als (dreigende) verzilting, calamiteiten en wateroverlast. Bij de afweging van belangen en de keuze van te nemen maatregelen zal in bijzondere omstandigheden door de beheerders steeds rekening moeten worden gehouden met de feitelijke toestand van dat moment. Het waterakkoord zal hierbij richtinggevend zijn.

Het waterakkoord Hollandsche IJssel en Lek (HY+Lek) vervangt het vigerende waterakkoord van oktober 1999. Naast een actualisatie is de bouw van een nieuwemaal Gouda hiervoor de aanleiding.

Als principe voor de geografische begrenzing van het gebied waarop het waterakkoord HY+Lek betrekking heeft, is gekozen voor de watersysteem benadering. Dit houdt in dat het gehele gebied dat voor zijn aanvoer afhankelijk is van de Lek, benedenstrooms van de stuw Hagestein, en de Hollandsche IJssel in aanmerking komt voor het akkoord. Voorts is gekozen voor een beperking in de grootte van de aanvoer.

Voor watersystemen die minder dan 60 m³/min uit de rivieren aanvoeren en die daarmee geen praktische merkbare invloed op deze uitoefenen, wordt het niet zinnig geacht een waterakkoord af te sluiten. Dit criterium houdt in dat het niet nodig is om met andere waterschappen, gelegen aan de linker rivieroever van de Lek waterakkoorden af te sluiten. Het Waterakkoord HY +Lek zal worden ondertekend door vertegenwoordigers van de hoogheemraadschappen van Rijnland, Schieland en de Krimpenerwaard, De Stichtse Rijnlanden en het Rijk.

Het waterakkoord is ingedeeld in zes hoofdstukken, waarin de afspraken zijn verwoord met betrekking tot de aan- en afvoer van oppervlaktewater naar en van de regionale beheersgebieden. Mede op grond van de wensen, die bij de betrokken waterbeheerders leven ten aanzien van het kwantiteits- en kwaliteitsbeheer, worden er twee verschillende beheerssituaties onderscheiden, te weten:

- normale omstandigheden;
- buitengewone omstandigheden.

Voor beide beheerssituaties zijn afspraken gemaakt over het te voeren waterkwantiteits- en waterkwaliteitsbeheer voor zover het de relaties tussen de waterbeheerders onderling betreft. Daarnaast zijn ten behoeve van een verbetering van het beheer afspraken gemaakt met betrekking tot vergroting van de kennis van het systeem en informatie-uitwisseling. In de bijlagen bij het waterakkoord is gedetailleerde informatie opgenomen ten aanzien van een aantal onderwerpen.

Beheerssituatie voor normale omstandigheden

In de situatie dat de rivieren voldoende water afvoeren (tezamen met het huidige, op verziltingsbestrijding gericht beheer van de Haringvlietsluizen), levert de aanvoer van water naar de regio geen problemen op. Dit is doorgaans het geval bij Rijnafoeren groter dan 1200 m³/s te Lobith. Dit komt gemiddeld ongeveer 310 dagen per jaar voor (85%).

De aanvoerwegen voor de omliggende beheersgebieden zijn onder normale omstandigheden: de Hollandsche IJssel, de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel, de Lek en het Amsterdam-Rijnkanaal. Uit de Hollandsche IJssel worden voorzien Rijnland/Delfland (maximaal 2100 m³/min), deelgebied Schieland (150 m³/min), deelgebied de Krimpenerwaard (80 m³/min) en De Stichtse Rijnlanden. Dit laatste Waterschap betreft een deel van zijn water (300 m³/min) uit de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel dat op zijn beurt onder normale omstandigheden water via de Waaiersluis bij Gouda uit de Hollandsche IJssel ontvangt. Uit de Lek worden rechtstreeks voorzien: De Stichtse Rijnlanden (1020 m³/min) en het deelgebied de Krimpenerwaard (200 m³/min).

In het waterakkoord is per waterbeheerder een beschrijving gegeven van de wateraanvoer- en waterafvoervoorzieningen en de meetinspanningen voor zowel de waterkwantiteit als de waterkwaliteit.

Toekomstige ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de waterbehoefte en de waterverdeling.

Het voorliggende waterakkoord is gebaseerd op de huidige situatie in het waterbeheer. Projecten die in de toekomst mogelijk van invloed zijn op ontwikkelingen in het landelijke waterbeheer en die van invloed kunnen zijn op de afspraken die in dit waterakkoord zijn gemaakt zijn:

- Nationaal Bestuursakkoord Water
- Nadere uitwerking deelstroomgebiedsvisionen Midden-Holland, Zuid-Holland-Zuid en Amstelland
- Alternatief Beheer Haringvlietsluizen volgens scenario De Kier (Rijkswaterstaat Zuid-Holland)
- Nationale en regionale Droogtestudie
- Evaluatie waterverdeling bij splitsingspunt IJsselkop (Rijkswaterstaat Oost-Nederland) in het kader van de landelijke "Droogtestudie"
- Deelstroomgebiedsplannen in het licht van de Europese Kaderrichtlijn Water

De lijst van bovengenoemde projecten is niet limitatief bedoeld. Ook de gevolgen van andere projecten kunnen leiden tot aanpassing van het voorliggende waterakkoord. In het algemeen geldt dat wanneer belangrijke wijzigingen in de grootte van lozingen of onttrekkingen, in de kwaliteit van het aan- of afgevoerde water of in de eigenschappen van het riviersysteem (en met name op de Hollandsche IJssel en Lek) aan de orde zijn, de consequenties voor het waterakkoord in gezamenlijk overleg zullen worden afgewogen.

Beheerssituatie voor buitengewone omstandigheden

Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar situaties van (1) tekort aan zoetwater, (2) hoogwater en (3) calamiteiten.

(1) Tekort aan zoet water bij (Dreigende) verzilting mond Hollandsche IJssel.

In die omstandigheden waarbij de afvoer van de Rijn te Lobith lager is dan $1200 \text{ m}^3/\text{s}$, een verhoging door zee-invloed van het chloridegehalte in de Hollandsche IJssel wordt geconstateerd en er een ongunstig verwachtingspatroon is ten aanzien van verzilting van de monding van de Hollandsche IJssel, kan er een tekort aan zoet water ontstaan in de beheersgebieden van Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland. Rijkswaterstaat Zuid-Holland zal de betrokken beheerders en de technisch coördinator van de KWA (Kleinschalige Wateraanvoervoorzieningen Midden-Holland) in een dergelijk geval waarschuwen. Om verdere verzilting van de Hollandsche IJssel zoveel mogelijk te beperken hebben de waterbeheerders van de omliggende gebieden de inspanningsverplichting de aanvoer op dat moment zoveel mogelijk is te reduceren. Dit om het proces van verzilting van de mond van de Hollandsche IJssel en verder stroomopwaarts richting Gouda zo veel mogelijk te vertragen. Wanneer er aan de KWA-criteria wordt voldaan, kan de KWA in werking worden gesteld (zie Waterakkoord KWA) en kan, indien dat niet voldoende is, alsnog (verzilt) water uit de Hollandsche IJssel worden aangevoerd.

(2) Hoog rivierwater (bij stormvloed en hoge rivierafvoeren)

Bij verwachte verhoogde waterstanden bij de monding van de Hollandsche IJssel wordt de stormvloedkering Krimpen a/d IJssel gesloten. Dit gebeurt wanneer naar verwachting het peil van NAP + 2,00 m te Hoek van Holland zal worden bereikt. Afhankelijk van verval en rivierafvoer komt deze stand overeen met NAP + 2,20 m à 2,25 m bij Krimpen aan den IJssel. Het bedieningsvoorschrift van de Stormvloedkering is zodanig dat bij een peil van NAP + 2,25 m de kering altijd gesloten is.

Naar aanleiding van de bouw van het nieuwe gemaal Gouda bij de Waaiersluis is overeengekomen om een aangepaste regeling voor het bedieningsregiem van de Stormvloedkering te treffen. Dit om te voorkomen dat de inzet van het nieuwe gemaal nadelige gevolgen heeft voor het waterbeheer van de andere waterbeheerders, hetgeen met name van belang is bij het bereiken van het maalpeil (zie hierna).

Ten aanzien van het moment /tijdstip van sluiten van de kering wordt het volgende overeengekomen:

- 1a. Wanneer onder stormomstandigheden een waterstand te Hoek van Holland verwacht wordt tussen NAP + 2 m en NAP + 3 m, tezamen met een waterbezwaar op Rijnlands boezem kleiner dan gemiddeld $100 \text{ m}^3/\text{s}$, wordt de Stormvloedkering in de Hollandsche IJssel gesloten op basis van een keerpeil van NAP + 2,25 m.
 - 1b. Wanneer onder stormomstandigheden een waterstand te Hoek van Holland verwacht wordt tussen NAP + 2 m en NAP + 3 m, tezamen met een waterbezwaar op Rijnlands boezem groter dan gemiddeld $100 \text{ m}^3/\text{s}$, wordt de Stormvloedkering in de Hollandsche IJssel gesloten op de laagwaterkentering voorafgaande aan de stormvloed.
 2. Wordt naar verwachting het peil van NAP + 3,00 m te Hoek van Holland overschreden dan wordt de kering op laagwaterkentering voorafgaande aan de stormvloed gesloten.
- De situaties 1b en 2 zijn opgenomen om voldoende capaciteit voor uitslagwater te creëren.

In de regeling voor de inzet van de Stormvloedkering onder omstandigheden dat storm en waterbezwaar gelijktijdig optreden, wordt de maatstaf van het te verwachten waterbezwaar op Rijnlands boezem gehanteerd. Hiervoor is gekozen omdat het waterbezwaar op deze boezem 24 uur van tevoren kan worden voorspeld met een automatisch systeem en omdat gemaal Gouda de grootste capaciteit heeft van de op de Hollandsche IJssel lozende gemalen. Daarmee is het waterbezwaar bij Rijnland indicatief voor de bergingsbehoefte op de Hollandsche IJssel, waarop vanuit diverse gebieden (beheerd door Rijk en waterschappen) wordt afgevoerd.

Wateroverlast in regionaal water

In geval van een (dreigende) calamiteit door wateroverlast bij één van de waterbeheerders kunnen zij RWS Zuid-Holland verzoeken de Stormvloedkering bij Krimpen aan den IJssel te sluiten op laagwaterkentering. Zodoende kunnen de betreffende gemalen met zo groot mogelijke capaciteit water afvoeren naar de Hollandsche IJssel, doordat het rendement van de bemaling toeneemt bij lage waterstand op de rivier.

Maalpeil

Bij gesloten Stormvloedkering loopt door de uitslag van gemalen de waterstand achter de kering langzaam op. Met het oog op de veiligheid van de langs de Hollandsche IJssel gelegen waterkeringen kan op de rivier een maalpeil worden ingesteld. Dit is nu geregeld in het onderhavige waterakkoord; zie artikel 4, 5^e en 6^e lid. In verband met de dijktafelhoogten langs de Hollandsche IJssel hebben Provincie en waterschappen het maalpeil vastgesteld op NAP + 2,60 m te Krimpen a/d IJssel. Bij de vaststelling van het maalpeil heeft als belangrijkste graadmeter gespeeld de daadwerkelijke dijktafelhoogten langs de Hollandsche IJssel. De waterbeheerders bepalen het moment waarop zij hun waterafvoer naar de Hollandsche IJssel dienen te stoppen.

Als het maalpeil is bereikt gaat de lozing van gezuiverd afvalwater (effluent van de zuiveringsinstallaties) op de Hollandsche IJssel door. De totale hoeveelheid effluent die door de verschillende waterbeheerders op de Hollandsche IJssel wordt geloosd bedraagt ongeveer 40 m³/min. Dit is een geringe hoeveelheid vergeleken met de afvoercapaciteit van de gemalen. Het stoppen van de waterzuivering zou leiden tot vervuiling van het polderwater. Dit vervuilde water zou via de gemalen uiteindelijk ongezuiverd weer in de rivier terecht komen.

(3) Calamiteiten

Calamiteiten zijn buitengewone omstandigheden, met dien verstande, dat het hier plotseling optredende gebeurtenissen betreft. In het waterakkoord is een artikel opgenomen voor alleen die calamiteiten, waarvoor niet reeds binnen andere kaders regels zijn gesteld.

Plotseling optredende waterverontreinigingen worden zoveel mogelijk binnen het eigen beheersgebied geïsoleerd en opgeruimd, hetgeen ook als inspanningsverplichting in het waterakkoord is opgenomen. Indien dit om één of andere reden niet mogelijk is, of omdat een kwaliteitscalamiteit van grote omvang is, wordt de verontreiniging, in overleg met andere betrokken waterbeheerders, zo snel mogelijk naar zee afgevoerd, mits daar geen overwegende milieubezwaren tegen zijn.

Op de rivier (Rijn, Lek) kunnen door calamiteiten stoffen in het water geraken die de kwaliteit ernstig benadelen.

In dat geval zal er onmiddellijk een waarschuwing van Rijkszijde uitgaan. Deze waarschuwing wordt gevolgd door het sluiten van de Stormvloedkering Hollandsche IJssel. Het onttrekken van water uit de Hollandsche IJssel dient dan - om te grote peilverlaging op de Hollandsche IJssel te voorkomen - te worden beperkt. Omgekeerd, om wateroverlast te voorkomen, kan het noodzakelijk zijn dat het afvoeren van water naar de Hollandsche IJssel wordt

gereduceerd. Eén en ander hangt samen met de waterstand op de Hollandsche IJssel op het moment van sluiten van de kering.

Registratie en informatie

In het waterakkoord zijn voorts in artikel 6 en 7 plichten opgenomen betreffende de registratie en informatie.

Overleg

Een nadere uitwerking van het waterakkoord is voorzien in drie overleggroepen.

- Een Overleggroep Waterbeheer, gericht op een zo optimaal mogelijk peilbeheer en waterkwaliteit op de Hollandsche IJssel en de omringende beheersgebieden onder verschillende hydraulische omstandigheden.
- Een Overleggroep Maalpeil, waarin maatregelen worden voorbereid in geval van dreigende maalstop (opstellen van een draaiboek).
- Een overleggroep Calamiteiten, waarin de gewenste beheersmaatregelen worden besproken bij calamiteiten in wateren die elkaar onderling beïnvloeden.

Vervolg

Na behandeling in de algemene besturen van de waterschappen (eind juni 2005) is een ondertekening van het waterakkoord voorzien. Het dan van kracht zijnde waterakkoord zal vervolgens gedurende zes weken ter inzage worden gelegd voor de mogelijkheid tot het instellen van bezwaar tegen het besluit tot vaststelling. Eventuele bezwaren zullen dan door Rijkswaterstaat Zuid-Holland worden behandeld.

Voorstel:

Gelet op het bovenstaande stellen wij u voor het voorliggende Waterakkoord Hollandsche IJssel en Lek definitief vast te stellen en te besluiten tot het aangaan van dit akkoord met betrokken partijen.

Dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland en de Krimpenerwaard,

secretaris,

waarnemend dijkgraaf,

mr. I.C.M. Baltus

drs. J.H.M. Kienhuis